

מה חושבים החברים על חלוקת הדנוש של הקיבוץ?

נתונים ראשוניים מסקר דעת קהל 2018 של המכון לחקר הקיבוץ באוניברסיטת חיפה

זו. יותר גברים (64%) מאשר נשים (59%) שור ללים את מכירת הנכסים. נמצאו גם הבדלים לפי קבוצות גיל. 65% מהמבוגרים שוללים את

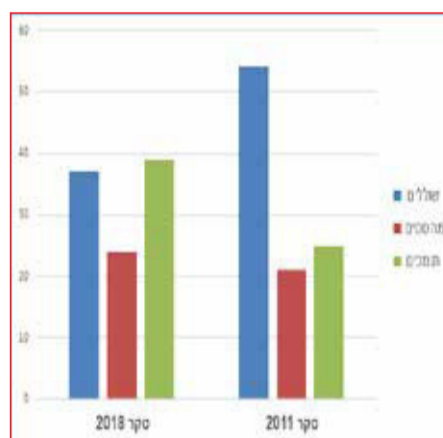
לוח 2: עמדות לגבי מתן אפשרות לחברי קיבוץ למכור את מניותיהם (באחוזים).

למכור מניות	שלילית	חיובית, אך רק לחברים בקיבוץ	חיובית, גם לשאינם חברי קיבוץ	סה"כ
סקר 2018	41	46	13	100% (2143)
סקר 2007	35	42	23	100% (1137)

כלכלי טוב (25%). בהתאם לכך, בקיבוצים החלשים כלכלית פחות משיבים (40%) תומכים בשיתוף החברים החדשים בנכסים הכלכליים של הקיבוץ בהשוואה למשיבי החזקים כלכלית (54%).

הנושא השני, שיוך נכסים כלכליים לחברים חדשים בצורת מניות, מוסיף עוד נדבך לשאלת שיתוף החברים החדשים בנכסי הקיבוץ.

תרשים 2: עמדות כלפי שיוך נכסים כלכליים לחברים חדשים בצורת מניות (אחוזים).

בשאלה הקודמת לא פורט כיצד ישותפו החברים החדשים בנכסים לעומת זאת בשנייה נעשה פרוט שהנכסים הכלכליים ישויכו בצורת מניות. נמצא שרק 39% תומכים בשיוך הנכסים הכלכליים של הקיבוץ לחברים החדשים בצורה של מניות ושעור דומה מתנגד. נמצא גם שהשנה יש יותר תומכים בכך (39%) מאשר ב-2011 (25%). יותר גברים (42%) מנשים (37%) תומכים בשיטה זאת של שיוך. נמצאו גם הבדלים לפי גיל: 55% מהצעירים תומכים בכך לעומת 40% מגילאי הביניים ו-30% מהמבוגרים.

בנושא זה קיימים גם הבדלים בין עמדות החברים מהקיבוצים המקיימים מודלים שונים של התפרנסות. בקיבוצים המתחדשים אחוז גבוה יותר של משיבים (44%) בהשוואה לקיבוצים השיתופיים (24%) תומכים בשיוך נכסים כלכליים לחברים חדשים בצורת מניות. בהתאם לכך, יותר משיבים (52%) מהקיבוצים במודל השיתופי מאשר מהקיבוצים המתחדשים (33%) מתנגדים לשיוך.

הנושא השלישי בו עסקנו הוא עמדת חברי הקיבוץ כלפי מכירת נכסיו היצרניים של הקיבוץ.

לוח 1: עמדות כלפי מכירת הנכסים היצרניים של הקיבוץ (באחוזים).

אחוזים	שוללים	מהססים	תומכים	סה"כ
61	20	19	100	(2144)

61% מהמשיבים שוללים את מכירת הנכסים היצרניים של הקיבוץ ו-19% תומכים בעמדה

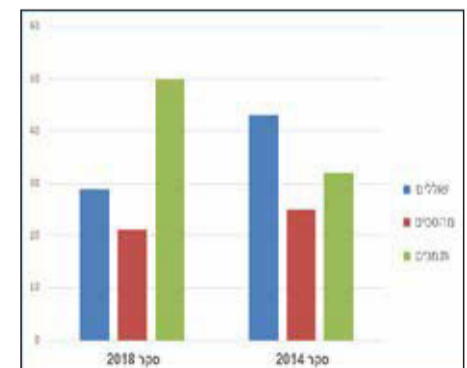
פרופ' מיכל פלגי ואליאט אורחן

עמדות חברי הקיבוץ לגבי חלוקת הנכסים הכלכליים של הקיבוץ בצורת מניות לחברים ולחברים חדשים נבחנו בסקר דעת קהל 2018 שנערך על ידי פרופ' מיכל פלגי ואליאט אורחן מהמכון לחקר הקיבוץ והרעיון השיתופי באוניברסיטת חיפה.

הנושאים שנבדקו הם:

- א. שיתוף חברים חדשים בנכסים הכלכליים של הקיבוץ.
 - ב. שיוך נכסים כלכליים לחברים חדשים בצורת מניות.
 - ג. מכירת נכסים יצרניים של הקיבוץ.
 - ד. מתן אפשרות לחבר קיבוץ למכור מניותיו.
 - ה. מתן אפשרות לחבר קיבוץ להוריש מניות לבניו/בנותיו.
- על הסקר ענו 2234 חברים וחברות שנרשמו מקיבוצים בכל הארץ. 18% מהמשיבים לסקר הם חברים בקיבוצים במצב כלכלי לא טוב, 30% בקיבוצים במצב כלכלי בינוני ו-52% בקיבוצים במצב כלכלי טוב.
- הנושא הראשון שנבדק הוא עמדות כלפי שיתוף חברים חדשים בנכסים הכלכליים של הקיבוץ.

תרשים 1: עמדות כלפי שיתוף החברים החדשים בנכסים הכלכליים של הקיבוץ (אחוזים).

בארבע השנים האחרונות קיימת עלייה באחוז התומכים בשיתוף החברים החדשים בנכסים הכלכליים של הקיבוץ. כך, בסקר שנערך השנה 50% מהמשיבים מתייחסים בחיוב לשיתוף החברים החדשים בנכסים הכלכליים של הקיבוץ ו-29% שוללים זאת. ב-2014 תמכו בכך רק 32%.

נמצא גם שיותר גברים (57%) מנשים (45%) תומכים בשיתוף החברים החדשים בנכסים הכלכליים של הקיבוץ. כמו כן, בקבוצת הגיל הצעירה יש יותר תומכים בכך (67%) לעומת קבוצת גילאי הביניים (50%) והמהמבוגרים (41%).

קיימים גם הבדלים בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה: בקיבוצים החלשים כלכלית יש יותר (39%) השוללים את האפשרות לשיתוף חברים חדשים בנכסים הכלכליים של הקיבוץ מאשר בקיבוצים הנמצאים במצב

המכירה לעומת 60% מגילאי הביניים ו-57% מהצעירים.

נמצאו הבדלים מובהקים בין קיבוצים במצב כלכלי שונה ביחס למכירת נכסים יצרניים. בקיבוצים החלשים כלכלית שיעור השוללים (55%) את מכירת הנכסים היצרניים של הקיבוץ קטן בהשוואה לשיעורם (65%) בקיבוצים החזקים כלכלית. בהשוואה בין משיבים מהקיבוצים השיתופיים לבין אלה המתחדשים נמצא שיותר משיבים (74%) מהקיבוצים השיתופיים מאשר מהקיבוצים המתחדשים (58%) מתנגדים למכירת הנכסים היצרניים של הקיבוץ. כמו כן, בקיבוצים המתחדשים אחוז גבוה יותר של משיבים בהשוואה לקיבוצים השיתופיים תומך במכירת הנכסים היצרניים של הקיבוץ. כך, בקיבוצים המתחדשים 20% תומכים בכך ובקיבוצים השיתופיים 13%.

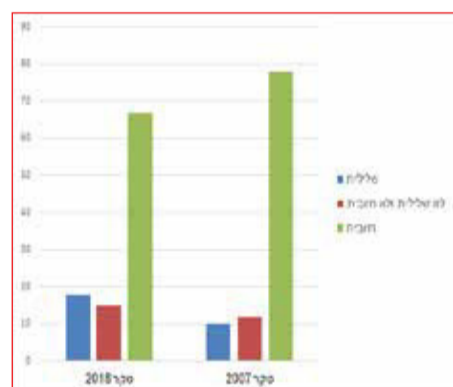
הנושא הרביעי שנבדק הוא עמדות חברי הקיבוץ לגבי מתן אפשרות לחברי קיבוץ למכור את מניותיהם. רק מיעוט מהמשיבים תומכים במתן אפשרות לחברי קיבוץ למכור את מניותיהם לשאינם חברי קיבוץ (13%). השאר מתחלקים בין המתנגדים (41%) למכירת המניות לבין התומכים במכירתן רק לחברי קיבוץ (46%). כללית, ההתנגדות למכירת מניות הקיבוץ, אם יחולקו, יציבה לאורך השנים.

נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל כאשר אחוז גבוה יותר מבין המבוגרים (45%) מאשר גילאי הביניים והצעירים (38% ו-39% בהתאמה) שולל אפשרות זאת.

ניתוח לפי מצבו הכלכלי של הקיבוץ מצא, ששיעור המשיבים מקיבוצים במצב כלכלי טוב המתנגדים למתן אפשרות לחברי קיבוץ למכור את מניותיהם (45%) גדול משיעורם בקרב משיבים מקיבוצים במצב כלכלי לא טוב (32%).

בהשוואה בין משיבים מהקיבוצים השיתופיים לבין משיבים מקיבוצים מתחדשים נמצא שפחות משיבים מהקיבוצים המתחדשים (37%), מאשר מהשיתופיים (54%) מתנגדים למכירת מניות. 49% במודל המתחדש רואים זאת בחיוב לעומת 38% במודל השיתופי, בתנאי שהמכירה תעשה לחברי הקיבוץ בלבד. מיעוט בשני המודלים תומך במכירת המניות גם לכאלה שאינם חברי קיבוץ.

תרשים 3: עמדות לגבי מתן אפשרות לחברי קיבוץ להוריש מניותיהם לילדיהם (באחוזים).

67% מהמשיבים רואים בחיוב את מתן האפשרות לחברי קיבוץ להוריש את המניות לילדיהם ו-18% מתנגדים לכך. בסקר 2007 נמצאה תמיכה בכך של 78% מהמשיבים. יותר גברים (21%) מנשים (14%) שוללים אפשרות זאת. נמצאו גם הבדלים בין קבוצות הגיל: 70% מהמבוגרים ו-72% מגילאי הביניים לעומת 58% מהצעירים מתייחסים בחיוב לאפשרות להוריש את המניות לבני/בנות הקיבוץ. יותר משיבים מקיבוצים מתחדשים (70%) מאשר מקיבוצים שיתופיים (60%) מתייחסים בחיוב למתן אפשרות לחברי קיבוץ להוריש את מניותיהם לילדיהם ומעטים יותר רואים זאת בצורה שלילית.

* את החוברת המלאה של סקר דעת קהל בקיבוצים 2018 ניתן למצוא באתר המכון לחקר הקיבוץ והרעיון השיתופי www.kibbutz.haifa.ac.il